

«No hem estat vençuts»

El mes de maig del 1937 a Barcelona, al terrat de l'edifici de la cantonada Ronda Sant Pau-Paral·lel, sota un anunci de paper Bambú, Eduard Pons Prades, armat amb un Winchester, feia la primera guàrdia de la seva vida. Tenia només disset anys.

Han passat uns quants anys. Vivim en un país de fòrmica i sobre la fòrmica ens han fet aprendre, de petits, la història dels vencedors d'aquella guerra. Deu anys d'allò que en diuen democràcia. Un 23-F, eleccions, referèndums, mercats comuns, otans, olimpíades... Ha passat una dècada de la mort de Franco, i els cervells van plens d'altres històries.

Eduard Pons Prades, després d'haver combatut a Espanya i França, després d'haver viscut l'exili i la clandestinitat, ha anat publicant una extensa obra literària i periodística, perquè ningú no oblidés que, tot i haver perdut la guerra d'Espanya, el poble encara no ha estat vençut.

Pons Prades continua muntant guàrdia, en una taula de fusta, davant la màquina d'escriure, per recordar-nos com es feien servir abans les bombes i els canons. Té només seixanta-sis anys.

—*En els últims temps han sortit tota mena d'articles als diaris, suplementes, llibres... etc., analitzant la dècada democràtica i els quaranta anys de la guerra, i Quina opinió tens, en general, del que es publica?*

—És una versió franquista, perquè enlloc no es diu la veritat. I la veritat és que el poble va fer tot el que havia de fer i va quedar bé. I la gent responia. Hi ha mil detalls que no se saben... S'haurien de crear comissions d'historiadors joves a cada comarca perquè investiguin tot el que va passar; llavors, sabríem de què va anar, per què estem com estem i què s'ha de fer per no seguir estant com estem. Perquè aquesta informació, mai no ens la donaran.

—*Actualment, estàs acabant un treball d'investigació sobre l'anomenada «dècada democràtica», sobre la*

Combatent a Espanya i França, va viure l'exili i la clandestinitat. Amb una extensa obra literària i periodística, creu rotundament que hi ha encara en aquest país alguna cosa entre la gent que pot fer que tot canvie.

Sergi Pàmies/Xavier Montanyà

del 44, s'esperava alguna cosa —el desembarc de juny— que se suposava que seria la creació del Segundo Frente. A partir d'aquell moment, els millors guerrillers, i els millors oficials d'Estat Major i comissaris polítics de les guerrilles espanyoles a França, comencen a baixar cap als Pirineus. Els veterans baixen cap aquí. Això s'està preparant durant vuit mesos, fins l'agost. Però, de colp, apareixen el Carrillo i tota la colla «a poner orden en el partido», i es troben amb els

transició. i Què pretens amb aquest treball?

—Dic que la transició no podia haver estat d'una altra manera, perquè els alts estats majors dels partits sindicals es van abaixar els pantalons a la dècada dels 40.

Un revolucionari ha d'anar fins al final. Cap revolució no ha triomfat a la primera. Això per començar. Aquí hi havia molta gent disposada a lluitar fins a morir. Les guerrilles que va haver-hi en són la prova. A diferència de la guerrilla de França, que estava més o menys coordinada, aquí, cada grup de guerrillers era autònom, tota la logística era seva.

Quan va acabar la guerra, jo era capità de la guerrilla a França. Vaig ser dels qui van dir que d'allò de la Vall d'Aran res, que era uri suïcidi, un assassinat en massa. A partir del gener

amos del Migdia, els caps de la guerrilla armats. Llavors munten l'operació de la Vall d'Aran per eliminar aquestes guerrilles. Està claríssim.

Apliqueu sempre que pugueu l'axioma policial de «qui en profita el crim». I trobareu de seguida de què va el rotllo. Era un moviment guerriller amb el 70-75 % de comandaments comunistes. Es carregaven Franco, ¡30 Francos...! Sobretot, tenint en compte que en aquells moments a Espanya imperava la corrupció i la repressió.

Com més famílies tens tocades per la repressió, més possibilitats tens de treure gent jove d'aquestes famílies. I de la corrupció, no en parlem. Per 6.000 peles aconseguies un salconduit. òQuè poden fer 6.000 peles contra aquell vell anarquista que deia: «No teniu quartos»? Allò està espe-

rant que ho aneu a buscar». I allò era un banc.

Això és així, si no, et quedes a casa a fer truites a la francesa. I que no diguin que la gent no estava disposada.

—Pons Prades va veure molt de prop la fi del règim franquista cap a la dècada dels 40, si no, no parlaria ara amb l'entusiasme i la vehemència amb què parla...

—Al setembre del 45 —jo ja havia fet el meu primer viatge a Espanya— vaig assistir a una reunió amb Miguel Maura a l'Hotel Sala de Perpinyà. Ell portava molt avançada la idea de crear un govern antifranquista i el fet que tenia nomenaments a la butxaca —perquè tenia els anglesos i els americans darrere— de caps de policia i

«Els actuals partits d'esquerra no han fet un pas per crear quadres naturals.»

prenent fotos per fitxar els joves que no ho estan; i ara els set milions del referèndum de l'OTAN, sense comptar la gent que ha votat sí enredada. La gent hi és, però no pot accedir a la cúpula, perquè els actuals partits d'esquerra no fan ni un sol pas per crear quadres naturals. Per exemple, els socialistes, tenim Guerra, Galeote, Yànez... per tota la vida. Fins que la barba els arribi als peus. Les Joventuts Socialistes, iper a què serveixen? Són com el Frente de Juventudes, que mai no renovaven els dirigents.

—li *Convergència fa el mateix paper aquí?*

—Igual. A mi, se'm va escapar un dia que en Pujol era més o menys com en Franco i, buenuuu... Mireu, jo

què aquesta gent han heretat dels franquistes. Ells són franquistes, de fet.

—*La democràcia actual és un producte franquista?*

—Ningú no es podia imaginar que en Franco tenia una reserva entre els antifranquistes, que s'educava per salvar-nos quan ell morís, i fote'n's aquesta democràcia. Tots s'han posat d'acord perquè el poble no tingui mai més la paraula. Perquè li tenen por. Perquè va demostrar que és millor que ells.

—*Tampoc no hi ha ningú que proposi una alternativa en contra que sigui una bona rèplica, prou sòlida...*

—És que no es pot proposar. El 36 aquí es planteja una cosa ben clara.

En aquest país hi ha dues Espanyes: l'Espanya clàssica, tradicional, que no vol renunciar a cap privilegi ni a cap poder en benefici de ningú. Ells ha demostrat des del 36 que només entenen un llenguatge: el de la força.

—*cl aquestes dues Espanyes ara també estan tan definides? Perquè la situació no sembla tan clara...*

—Sempre hi seran. Sempre hi haurà la mateixa injustícia social o més que abans.

—*Però abans estava més clar que eren els altres, ara tot està més barrejat...*

—Home, ara no em vingueu a dir que no hi ha raons perquè segueixi existint la lluita de classes.

—*No, però al barris treballadors és on la gent té més vídeos, televisions... No és el mateix que abans.*

—Abans de la guerra també hi havia societat de consum. No eren vídeos ni televisions, però hi havia la ràdio, les motos, els pisos barats... El que passa és que hi havia una sèrie de gent de la CNT, i parlo de la CNT perquè era el sindicat més fort aquí, que recomanaven als obrers que no es deixessin enredar perquè estarien àmb l'aigua fins al coll.

Quan jo era petit, un bon dia la meva mare es va voler comprar una nevera: 95 ptes. al comptat i 110 a terminis. Doncs, el meu pare va portar una guardiola de fang blanca i amb un pinzellet hi va posar «nevera». Tot el que estalviàvem anava a parar allà. Fins que va ser plena. Llavors, el meu pare ens va posar a tots al voltant de la taula i va trencar la guardiola amb

governadors civils n'és la prova. Fixeu-vos si la cosa anava calenta.

Com que jo acabava de tornar, em van fer explicar-li la situació. Entre altres coses, li vaig dir: «Si aquell se termina dentro de poco, la gente se va a tomar la justicia por su mano». I Maura va contestar: «Si eso ocurre, dejaremos que el pueblo degüelle a los fascistas y a los tres días les diremos que se ha terminado». Si això ho deia en Maura, imagineu-vos.

—*iQuè s'ha aconseguit fer del poble en aquests deu anys de transició?*

—S'ha aconseguit que no hi hagi un relleu de líders naturals. Perquè la gent hi és. La prova: els deu milions i mig de vots a les municipals; el milió i mig de persones que van anar a l'enterrament del Tierno Galván, que no s'ha de menysprear, que ningú no els va cridar i no se sap si la policia va estar

vaig fer el batxillerat a l'Escola del Treball, del 32 al 36, en el pla català. Hi havia dos cursets cada dia per a obrers de 7 a 9 i de 9 a 11. Un obrer podia sortir pèrit, o anar a estudiar enginyeria... Quan va arribar Franco, allò es va acabar. Fa sis anys que Pujol governa i aquells cursets no s'han restablert.

Per a mi, en Pujol pot fer tots els miracles que vulgui, però des del punt de vista de la classe obrera, del poble, del qual formo part, que és el que a mi m'interessa, no ha fet res.

Jo no sé quins miracles fa. La cultura, la cultura... fins que no hi hagi bones biblioteques i bons ateneus per als obrers, on puguin treballar i estudiar i no escoltar classes magistrals, administrats per ells mateixos, on tot déu es pugui apuntar... Però això no ho pots esperar d'aquesta gent, per-

un martell que havia portat del taller. Vam comptar les monedes i teníem 117,50. Encara vam anar a sopar a un restaurant i a veure una sarsuela al Paral·lel.

Així no s'enganyava a la classe obrera. Aquesta era la bona escola, i això es va perdre amb la guerra. Si no s'inventa una altra fórmula, s'ha de tornar a aquesta que és la bona. S'ha d'empalmar amb aquesta fórmula.

—*IPerò, ara és possible?*

—*Sempre és possible.*

—*Però ara la gent té por.*

—*Sí, però la por es venç.*

—*i Com s'ha aconseguit atemorir la gent?*

—De moltes maneres, sobretot amb la repressió física. Però ara la gent té més por des del colp d'Estat del 23-F. Ningú no s'ho esperava, i una vegada ha passat ningú no ha fet res per prevenir-se pel que pugui passar. I es pot repetir. Hi pot haver colp d'estat perquè el capitalisme internacional té molta raó de tenir por del poble espanyol, perquè encara no se l'ha castrat prou. I la història ens presta suport. Els pobles ibèrics van donar un do de pit que no va donar ningú. Estadísticament, només dic una cosa: l'ofensiva de l'Ebre va du-

rar 8 dies, jo vaig participar-hi, en un Batalló Especial d'Ametralladores del Cinquè Cos, del 25 de juliol fins el 3 d'agost. I el 3 d'agost vam recuperar a la ratlla de 1.000 km quadrats de territori. Franco va tardar fins el 14 de novembre a reconquistar-lo. La batalla va durar 114 dies. Ell va tardar 106 dies a recuperar el que li havíem fotut en 8 dies. ¡Sabeu quant va tardar Hitler a conquerir Àustria, Txecoslovàquia, Polònia, França, Bèlgica, Holanda, Noruega, i fotre fora el cos expedicionari britànic de França? No arriba a 100 dies. Feu l'estadística. Són faves comptades.

—*li en quins altres casos es manifesta la por del poble?*

—Quan es legalitzen els partits, l'any 76-77, hi ha un trenta per cent d'obrers afiliats als sindicats. Era la cota més alta d'Europa. La gent volia fer coses...

—*Sí, però tu ho plantejes com si fos la mateixa visió que tenien els sindicats l'any 36...*

—És pitjor la situació d'ara. S'esterilitza la capacitat de creativitat que té el poble. I que va demostrar a la guerra civil. Ortega ho va dir en aquella frase famosa: «En Espana todo lo que hay lo ha hecho el pueblo. Y lo

que no ha hecho el pueblo se ha quedado por hacer». Això va a missa.

—*li tota la gent que no ha viscut la guerra?*

—Això s'ha d'aprendre.

—*I a part del colp d'estat, iquins altres factors són els creadors d'aquesta por del poble?*

—Tota la por del franquisme. La por física. Però no només dels policies i militars, sinó també de l'església.

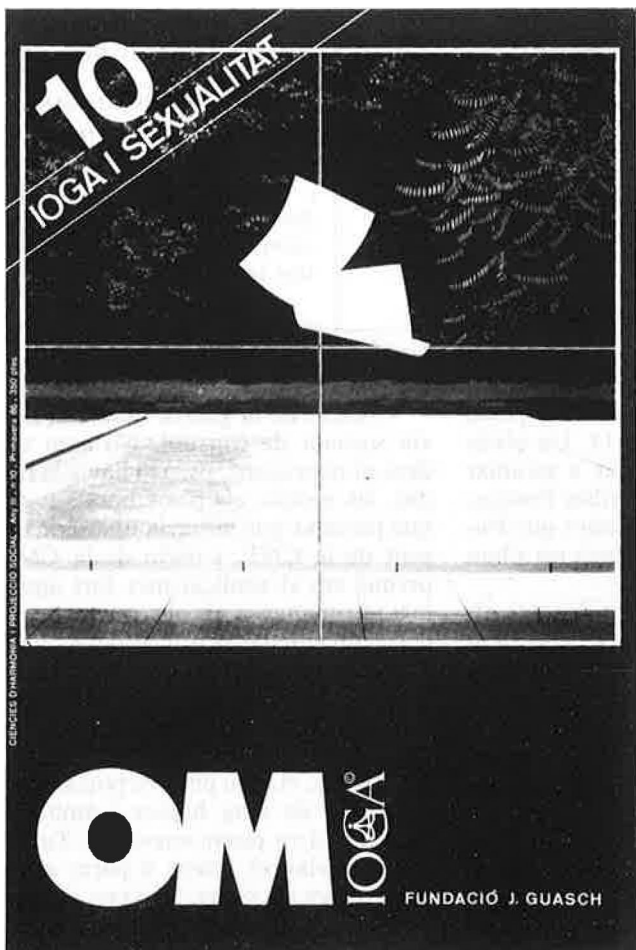
—*Però ara tot això ha canviat bastant...*

—L'església ha passat d'una dominació directa, a una dominació econòmica: l'Opus Dei, els bancs d'ara.

—*li com se segueix mantenint la por?*

—Perquè es mantenen les estructures. Quan mor Franco i pugen els partits i sindicats d'esquerra, el més lògic és que canviï alguna cosa. ¡Què canvia? L'aparença. I ara, després del colp d'estat, la gent torna al d'abans i aquí no ha canviat res.

La tarda ha passat volant. A la porta, Pons Prades ens diu: «I si algun dia hem d'anar a les barricades, aviseu-me, però prepareu-me una butaca».

Fundació Jaume Gual;

EDICIONS OM IOGA. ANY III

La primera i única revista catalana
de la Ciència Ioga.

Redacció i Administració:

Piferrer, 56.

Telèfon 354 00 21.

08016-BARCELONA

FUNWIKI I
I GUASCH t